

tárosi státusa jutott irigylésre méltó osztályrészeül...

Mivel a kötet szövegállományában a bevezetőt követően vegyesen szerepel az imént leírt „prózaszabados” szonettekkel, nagyjából szonett terjedelmű vagy váltakozó (többnyire kissé hosszított) „magyaros négyes” szakaszokból szerveződő költeményekkel — melyeknek azonban minden alakítási széttartóság ellenére a szcientikusan rétegzett énterferencia, a tömegkultúra szorításában vergődő klasszicitás-képviselő vagy a műveltségi anyagban edzett létbölcseleti gondolatgyakorlatoztatás a meglehetősen egységes témavilága —, ki kell emelni egy olyan megoldást, amely szintén egységesen jellemző a körülbelül negyven darab válogatott versre, emellett azonban szemantikailag centrifugáló hatású. Ez pedig az anyag egészét annak majdnem minden részletében átható szójátékoskodás. A második ciklus címében például így: *Kerettag retteg*.

Olyasfajta nyelvtudatosági magasság ez (csak éppen nem krimis, illetőleg kevésbé látványos, mert szerényebb, diszkrétebb), mint amikor Tandori Dezső azt írja: „holtteste éltesse”. Tatár Sándor a költők költője. Fanyarédes nyelvezete elszánt ínyceneknek való. De azoknak: *a javából*...

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

(*Orpheusz Kiadó, Budapest, 2007,*
80 oldal, 1200 Ft)

BALLA ISTVÁN:
Minden ízében

Balla István első verseskötetének címéről leesett egy ékezet. Várakozásunk, hogy a kötetből költészetét minden *ízében* megismerjük, már a címlapon önironikus vigyorba fordul. *Minden ízében* fogunk tapicskolni, noha mindenütt (már a borítón is) csupa-csupa finomságot vélünk megtalálni. Aligha vagyunk túlságosan merészek, ha e nyitólapon sugallt kettősséget, édes (és sós és savanyú és keserű) ízek, valamint a rajtuk vigyorgó bohócarc kettősségét az egész kötetre jellemzőnek hisszük. De talán nem árt pontosítanunk ezt a föltevést.

A kötet — egy bevezető vers után — négy részre tagolódik, ezek címe a következő: *Savanyú Simán, Sós Csak, Keserű Konkrét és Édes Egyszer*. Ízekre van tehát szedve ez a költészet, de nemigen tévedünk (nagyot), ha úgy véljük, ezzel még nem szedtük ízekre. Érdemes legalábbis cseppnyi gyanakvással szemlélnünk költőnk igyekezetét, hogy a nyelv(é)be)n szétválaszthatatlanul keveredő ízeket ily mestersegesen gyártott alcímekkel szétválassza. Ennél ez a *nyelv* sokkal kifinomultabban érzékel.

Bárhol csapjuk is föl a kötetet, a legüdítőbb nyelvi leleményekre, a legkülönfélébb versformákra, rímekre, szavakra, szótekervényekre, szó- és rímcsinálmányokra bukkan-

hatunk; van itt szonett, hexameter, szapphói strófa, szabadvers, prózavers, haiku, limerick, és akkor szót sem ejtettünk a műfaji sokféleségről, és arról sem, mi mindent dolgoz és fogad magába ez a nyelv, mennyi hatást, stílust, előzményt. Egyszóval: virtuóz verselővel van dolgunk, ez nem is kétséges. Kérdés persze, leírhatjuk-e a virtuóz szót úgy, hogy ne érezzük — legalább egy lehetőséget — elmarasztalásnak is.

Talán nem is csak az olvasó kérdezi ezt. A költő (azaz a költeményekből kidesztillálható én) mintha tele volna lelkiismeret-furdalással. Újra meg újra reflektál arra, hogy ír, illetve hogy miért úgy ír, ahogy ír. Az olyan sorok, mint „Félmondatok buk-
nak ki, ím, a számból” vagy „minek dalol, ha még nem ért ehhez”, e lírának éppoly állandó elemei (ízei?), mint a szavak önfeledt értelgetése, csavarása, kifordítása. De vajon honnét jön ez a kétely?

Érdeemes talán erre a kérdésre is a könyvből keresnünk a választ. Nem ejtettünk még szót a bevezető versről, amelyben e recenzió írója is a megszólítottak között van. *A Recenzió fiúk* poétikai szcenírozásában a költő mintha épp azt a vitát vinné színre, amely latensen, kimondva- (dehogyis) kimondatlanul a kötet egészében ott lappang. E vita tétje pedig valami olyasmi, hogy

„mi a költészet”, illetve „költészet-e az, ami itt történik”. A recenzensnek adott válasz mintha azt sugallná, hogy „e rímes ucca-gyermek” tetten érése legalábbis hiú remény, a költészet ugyanis végeredményben „ma gány ügy”. De ha „gány ügy”, akkor miért ez a vitatkozás, ez a kard-ki-kard, ez a magyarázkodás, ez az értve-lenni-vágyás? Az olvasónak az az érzése, mintha Balla egy kicsit megijedt volna saját radikalitásától. Talán ez az oka, hogy miközben ízekre szed, alapízeket is akar; hogy miközben játszik, arca hirtelen eltorzul; hogy talán nemcsak játékból, de igazán is leesett a címről az ékezet.

Ennek azonban — egyelőre — talán így is kell lennie. Egy ilyen első kötet több mint ígéretes indulás egy ifjú költőnek. Aligha lehet csodálkozni, hogy a „biztos én vagyok ez?” kételye folyamatosan benne motoszkál. Végigolvasva a kötet gazdag szöveű költeményeit kimondható, hogy Ballának van joga a költészet, a szóízlelési mesterség védelmezőjének maszkírozni magát, egyelőre még — ahogyan többek közt a borító hátlapján olvasható versrészlet is sugallja — önmagával szemben is.

BODROGI CSONGOR

(*FISZ Könyvek, Budapest, 2008, 88 oldal, 1800 Ft*)

